

Önsöz

Yaşadığımız küreselleşme ortamında azınlıkların kayda değer bir bölümünün kendilerini ifade etmeye başlamalarının da etkisiyle, azınlıklarla ve azınlık haklarıyla ilgili çalışmalara dünyada ve Türkiye’de sıkça rastlanırken, aynı şeyi Kuzey Kıbrıs bakımından söylemek mümkün değil. Bu durumun temel nedeni, Kıbrıs’la ilgili yayınların neredeyse tamamının 40 yılı aşkın bir süreden beri çözülemeyen Kıbrıs sorununa odaklanmalarıdır. Konuyla ilgili yazarların büyük çoğunluğu, Kıbrıs sorununun çıkış nedenlerini araştırmakta ve bu sorunda Kıbrıslı Türklerin haklı olduklarını kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Bu kesimler için Kuzey Kıbrıs’taki azınlıkların durumu “marginal” bir konu niteliğindedir. Aynı anlayış, Kıbrıs sorununu objektif bir bakış açısıyla incelemeye gayret edenlerin önemli bir bölümü için de geçerlidir. Bu durumun doğal sonucu, Kuzey Kıbrıs’taki azınlıklarla ilgili bilimsel çalışmaların az sayıdaki rapordan ve makaleden ibaret kalmasıdır. Bunların bir kısmı konuyu yalnızca genel hatlarıyla ele alırken, geriye kalanlar belli bir azınlık grubunu incelemekle yetinmişlerdir. Dolayısıyla, Kuzey Kıbrıs’taki azınlık gruplarının tümünü inceleyen, yaşadıkları sıkıntıları aktaran, haklarını uluslararası hukuk ve KKTC’de yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde ele alan bir çalışmaya duyulan ihtiyaç ortadadır.

Bu ihtiyacı bir miktar da olsa karşılayabilmek amacıyla hazırlanan bu kitabın temelinin, Kıbrıslı Türk İnsan Hakları Vakfı tarafından 2012’de basılan “Kuzey Kıbrıs’ta Azınlık Hakları” isimli raporun oluşturmaktadır. Niteliğinden ötürü dar kapsamlı olması nedeniyle raporda, azınlıklarla ilgili bir-

çok olaya ve gelişmeye yer verilememesi, bazı meselelere yüzeysel bir biçimde değinmek zorunda kalınması ve raporun yayım tarihi dolayısıyla Ağustos 2011 sonrasındaki gelişmelere değinilememesi, konuyu çok daha geniş, ayrıntılı ve bütünlüklü biçimde Haziran 2013'e kadarki gelişmeleri de ele alan bu kitabın yazılmasını gerekli kılmıştır.

Bu arada, kitabı yazarken çeşitli zorluklarla karşılaştığımı belirtmek zorundayım. Bunların başında, konunun fazlasıyla politik olmasının etkisiyle, resmî çevrelerden bilgi edinme konusunda yaşadığım sıkıntılar gelmektedir. Konuyla ilgili bilimsel yayınların azlığı, ilave bir güçlük yaratmıştır. Bundan ötürü, birkaç resmî yetkilinin verdiği sınırlı bilgiler ayrı tutulursa, kitap, çok büyük oranda uluslararası raporlardan, mahkeme kararlarından, çeşitli azınlık mensuplarıyla yapılan mülakatlardan, internet haberlerinden ve gazete arşivlerinden yararlanılarak, deyim yerindeyse, “iğneyle kuyu kazılarak” yazılmıştır. Bu nedenle kitabın, eleştiriler ve geri bildirimler çerçevesinde yeniden ele alınıp geliştirilmeye açık olduğunun altını çizmek istiyorum.

Kitabı, çeşitli çevrelerin tepkisini çekeceğini bilerek yazdığımı da söylemem gerekiyor. Bunun en önemli nedeni, Kuzey Kıbrıs'ta kimlerin azınlık olduğu hususunda görüş birliğinin bulunmamasıdır. Kıbrıslı Türklerden hem etnik, hem dinsel, hem de dilsel bakımdan farklı olmalarından dolayı fiilen de olsa yalnızca Rumlar ile Marunîler azınlık olarak kabul edilmektedirler. Uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak bu kitapta azınlık olarak nitelendirilen Romanlar, Aleviler ve Kürtler ise, Millet Sistemi geleneğinin etkisiyle ve Türkiye'deki uygulamaya benzer şekilde, ne resmen, ne de fiilen azınlık sayılmaktadırlar. Daha da önemlisi, bu gruplara mensup kişiler de kendilerini böyle görmemekte, özellikle Aleviler ve Kürtler azınlık olarak nitelendirilmelerine sert tepki göstermektedirler. Bunun en önemli nedeni, Millet Sisteminin ve onun Millet-i Hâkime ideolojisinin etkisiyle, Türkiye'de olduğu gibi Kuzey Kıbrıs'ta da azınlık kavramı gayrimüslimlerle özdeşleştirildiğinden, bu gruplara mensup kişilerin gayrimüslimlerle bir tutulmak ve “ikinci sınıf vatandaş” olarak görülme istememeleridir.

Bu kişilerden gelebilecek tepkilerin yanı sıra, kitabı, milliyetçi çevrelerin, “yazar, ülkede azınlık yaratarak Kıbrıs Türk toplumunu bölmeye çalışıyor” şeklinde suçlamalar yöneltebileceklerini de tahmin ederek yazdığımı söylemek istiyorum. Hangi suçlama gelirse gelsin benim için önemli olan, Kuzey Kıbrıs'ın “Ötekileri”ni oluşturan Rumların, Marunîlerin, Romanların, Alevilerin ve Kürtlerin yaşadıkları sıkıntıları aktarmak ve bu kesimlerin özellikle uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını yetkililere hatırlatmak su-

retiyile sorunlarının giderilmesine bir miktar da olsa katkıda bulunabilmektedir. Bu gerçekleşirse, kitap amacına ulaşmış olacaktır.

Bu arada, kitapta, yalın olan özel isimlerde kesme işareti kullanılırken, herhangi bir ek alan özel isimlerde kesme işaretinin kullanımına gidilmediğini, “Dizin”de ise, kitapta geçen tüm sözleşmelere değil, konuyla doğrudan ilgili olanlara ve KKTC’yi hukuken bağlayanlara yer verildiğini belirtmek istiyorum.

Son olarak, bu çalışmaya katkıda bulunan sevgili Habibe Molla’ya, Öntaç Düzgün’e, Tahir Gazi’ye, Cenk Mutluyakalı’ya, Mete Hatay’a, Hürrem Tulga’ya, Serdar Kayaalp’e, Piotr Sırtmacı’ya, Doç. Dr. Kudret Özer-say’a ve Prof. Dr. Niyazi Kızılyürek’e teşekkürlerimi sunuyorum. Bu değerli arkadaşlarımın dışında, can dostum Yrd. Doç. Dr. Tufan Erhürman, Emekli Büyükelçi Ünal Ünsal ve sevgili hocam Prof. Dr. Baskın Oran, kitabı satır satır okuyup önemli fikirler verdiler, yanlışlarımı düzelttiler, büyük katkı sağladılar. Onlara ne kadar teşekkür etsem azdır. İyi ki varlar, sağ olsunlar.

ALİ DAYIOĞLU
Temmuz 2013, Lefkoşa/Kıbrıs